

Barn och utbildning
Gudrun Forslund
HR strateg

2019-11-21

BUN-2019-00786-2

Remissvar: Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå behörighetsgivande examen genom VAL

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår nämnden besluta

att anta förvaltningens svar som sitt

att överlämna remissyttrandet till utbildningsdepartementet

Ärendet

Utbildningsdepartementets har skickat remiss till Sundsvalls kommun om svar på förslag i promemorian ”Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom ”VAL””.

Bakgrund

Det råder en stor brist på behöriga och legitimerade lärare och förskollärare inom alla skolformer. Enligt skolverkets prognos finns det under perioden 2017 till 2031 ett totalt rekryteringsbehov av 187 000 heltidstjänster varav 77 000 tjänster behöver tillföras inom periodens första fem år. Störst är behovet av förskollärare där ca 4000 personer skulle behöva examineras varje år. Inom barn- och utbildningsförvaltningen i Sundsvalls kommun är andelen behöriga och legitimerade lärare 70 procent och andelen behöriga och legitimerade förskollärare 43 procent av samtliga tillsvidareanställda.

I promemorian lämnas förslag som syftar till att fler obehöriga lärare och förskollärare genom VAL ska kunna få sin behörighet bedömd genom särskilda prov. Utifrån den bedömningen föreslås det finnas två vägar för yrkesverksamma lärare och förskollärare som saknar

- Vidareutbildning av yrkesverksamma lärare som saknar en behörighetsgivande examen inom ramen för en utbildning enligt förordningen, kan studera upp till 120 högskolepoäng
- Obehöriga lärare och förskollärare som har varit yrkesverksamma i skolan och förskolan under minst åtta år och som uppfyller vissa krav har möjlighet att uppnå en behörighetsgivande examen

2019-11-21

snabbare genom att studera 30 poäng inom den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Lärosätena som erbjuder denna utbildning har tagit fram ett gemensamt valideringsunderlag för att säkerställa att den sökande uppfyller kraven för lärarexamen. Utbildningen genomförs på minst kvartstid och ska leda till en examen som kan vara behörighetsgivande för legitimation. Lärosäten som finansieras för VAL är Umeå, Göteborg, Stockholm, Linköping, Malmö, Karlstad, och Jönköping universitet samt Högskolan Dalarna. Antagningen för VAL sker höst och vår.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 15 april 2020.

Förvaltningens överväganden

Individens perspektiv

- Positivt för barn och elever som får en undervisning av behöriga och legitimerade lärare.
- Positivt för många kunniga och engagerade barnskötare eller obehöriga förskollärare med lång yrkeserfarenhet att nå en högre utbildning.
- Utifrån nuvarande medarbetare kan det finnas motivationshinder till att vidareutbilda sig, genom t.ex. VAL.

Ekonomiska skäl:

- Ej ekonomisk ersättning under studietid - tveksam till studielån
- Lönen som legitimerad skiljer den sig tillräckligt mycket

Skäl av karriärskarakter:

- Trivs i nuvarande roll
- Osäkerhet om förutsättningar för att omsätta kompetenshöjningen

Sociala skäl:

- Utbildning finns inte på orten/i länet.
- Studieovana från universitet

Verksamhetens perspektiv

Eftersom VAL riktar sig till yrkesverksam personal i förskola och skola som är verksamma i undervisningen kan förslagen i denna promemoria ur ett kortsiktigt perspektiv leda till ett ökat behov av vikarier, detta om en hög andel medarbetare väljer att studera enligt VAL.

Utifrån ett långsikt perspektiv innebär det att vi som huvudmän måste ta ställning till meritvärdering och lönesättning av medarbetare som genomfört studier enligt VAL respektive en reguljär lärar- och förskollärarytutbildning. En del av våra behöriga lärare och förskollärare

2019-11-21

kommer att ha en längre utbildning och en del kommer att ha en kortare lärarutbildning enligt VAL. Möjlighet till kompetenslyft är självklart positivt. Graden av avgörs av hur metodiskt vi lyckas tillvarata kompetenslyftet.

Lärosätens perspektiv

Om volymen av förskollärarstudenter inom VAL ökar finns en risk att det får konsekvenser för lärosätets reguljära utbildning. Söktrycket kan öka dramatiskt för studier till VAL på valda lärosäten och minska på t ex, Mittuniversitetet där den reguljära utbildningen bedrivs idag.

Bedömning av behöriga lärare och förskollärare till VAL ska kunna göras genom särskilt prov vilket innebär att bestämmelserna för detta måste bli tydliga. För utvalda lärosäten kommer det att innebära ett ökat behov av utbildningsresurser i form av lärare och lokaler. Olika utbildningar kan komma att konkurrera med varandra om resurser och kompetens.

Komplement till VAL behöver utvecklas, dels för att kunna ta emot studenter som redan har en högre utbildning men som av olika skäl vill ställa om till ett pedagogiskt yrke. Samt att erbjuda andra kompletterande utbildningar för de som varit yrkesverksamma i skolan och förskolan i andra länder, detta för att få möjlighet till att uppnå en behörighetsgivande examen.

Samhällets perspektiv

När det gäller obehöriga lärare inom skola och förskola så finns det behov av flera olika utbildningsformer och det innebär även att man bör se över den nuvarande reguljära lärar- och förskolläraryt utbildning för att möta samhällets krav på kompetens.

Fler kvinnor än män studerar inom VAL och förslagen i denna promemoria syftar till att öka antalet studenter inom VAL vilket sannolikt innebär att fler kvinnor når en behörighetsgivande lärar-förskolläraryt examen.

Förvaltningens överväganden är att stötta den föreslagna promemorian ”Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom ”VAL””.

2019-11-21

Förslag till uppföljning

Ingen uppföljning föreslås.

Urban Åström
Skoldirektör

Gudrun Forslund
HR strateg